

**Opinia
Uniwersyteckiej Komisji Nauki
z dnia 25 kwietnia 2025
dotycząca propozycji nowego modelu ewaluacji**

W opiniowanym dokumencie słusznie zauważono, że podstawowym celem ewaluacji jednostek naukowych powinno być stymulowanie działań służących stałemu poprawianiu jakości działalności badawczej instytucji, podejmowaniu ambitnych projektów i osiąganiu wyników stanowiących znaczący wkład w rozwój światowej nauki. Również zapowiedź eksperckiej, jakościowej oceny osiągnięć naukowych, jeżeli będzie oparta na dobrze zdefiniowanych danych ilościowych i transparentnych kryteriach, może zwiększyć wiarygodność całego procesu. Niemniej jednak członkowie UKN mają szereg uwag do przedstawionej propozycji nowego modelu ewaluacji:

1. Niejasne cele, jakie przyświecają przedstawionej koncepcji ewaluacji „jakości działalności naukowej”. Czy rzeczywiście są nimi głównie uprawnienia do nadawania stopni naukowych i uzyskanie autonomii w kształtowaniu programów studiów?
2. Nieadekwatność narzędzi służących do wyłaniania jednostek IDUB, które są de facto treścią propozycji, do oceny jakości naukowej.
3. Ewaluacja musi opierać się na rzeczywistych osiągnięciach jednostki, a nie na mniej lub bardziej realistycznych planach, niekoniecznie związanych z działalnością naukową. W tym kontekście proponowane w dokumencie kryteria służące ocenie jednostki wydają się chybione.
4. Ocena ekspercka będzie musiała być wzmocniona różnymi metrykami, zresztą w samym dokumencie jest wzmianka o wskaźnikach KPI, które powinny uwzględniać różnice dziedzinowe/dyscyplinarne oraz różnice w kontekście regionalnym i krajowym, wielkość instytucji, strategię, do której wielokrotnie odwołuje się dokument, a także zapewnić utrzymanie porównywalności wyników oceny pomiędzy jednostkami.
5. Brak precyzyjnego określenia czy uczelnia musi poddać się ewaluacji i jakie korzyści przyniesie włączenie się uczelni w proces ewaluacji w stosunku do jednostek, które nie zdecydują się na taki krok.
6. Skupienie się wyłącznie na priorytetowych obszarach badawczych, które – jak zostało dookreślone – nie muszą być zgodne z dyscyplinami nauki. Jednocześnie ocena tych obszarów miałaby być podstawą do możliwości starania się o uzyskanie uprawnień do nadawania stopni w wybranych dyscyplinach i tworzenia szkół doktorskich (nie dookreślono w treści, ale szkoły doktorskie działają w poszczególnych dyscyplinach). Niejasne jest w jaki sposób ocena działań badawczych prowadzonych w "priorytetowych obszarach badawczych", będzie warunkowała możliwość uzyskania uprawnień w dyscyplinach. Kto, w jaki sposób i na jakiej podstawie będzie decydował, w jakich dyscyplinach będą przyznane uprawnienia? Co z badaniami, które nie są prowadzone w "priorytetowych obszarach badawczych"? Czy je pomijamy? Kto będzie decydował jakie są aktualnie priorytety?
7. Skupienie się na sankcjach, brak jasnych kryteriów oceny.

8. Niejasne określenie co jest wynikiem procesu ewaluacji. Wydaje się, że sama ocena pozytywna/warunkowa/negatywna nie wystarczy. Z pewnością taka uproszczona ocena nie będzie służyła wspomnianemu we wstępie dokumentu „stymulowaniu rozwoju jednostek naukowych tak, aby realizowały nadrzędny cel, jakim jest doskonałość naukowa”.
9. System ewaluacji powinien zostać uproszczony. Proponowany model ewaluacji wymagałby od instytucji wzmózonych nakładów finansowych, co za tym idzie przedstawiona propozycja tworzy system skomplikowany i kosztochłonny.

Zasadniczym mankamentem jest fakt, że przedstawiona propozycja bardziej przypomina procedurę aplikacyjną o udział w programie projakościowym (np. IDUB), niż rzeczywistą, periodyczną ewaluację działalności badawczej. Ewaluacja, która miałaby rzeczywiście służyć polityce naukowej państwa, powinna być oparta na ocenie *przeszłych* osiągnięć naukowych, a nie wyłącznie na planach i strategiach.

Podsumowując, przedstawiona koncepcja zawiera cenne kierunkowe założenia, ale wymaga dopracowania. Niezbędne jest wyraźne rozróżnienie między ewaluacją działalności badawczej a oceną instytucjonalną, doprecyzowanie kryteriów oceny i wskaźników, jak również ustalenie transparentnych zasad uczestnictwa oraz przejrzystego wpływu wyników ewaluacji na dalsze funkcjonowanie jednostek naukowych.

Prof. dr hab. Zygmunt Lalak

Przewodniczący Uniwersyteckiej Komisji Nauki